

აშშ-ის პრეზიდენტის ინტერვენციის მიზნები და შედეგები

სალომე ფიფია, თსუ-ს დოქტორანტი

ერაყი და სპარსეთის ყურის სხვა ქვეყნები პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ ჩამოყალიბდნენ, როგორც დიდი ბრიტანეთის პროტექტორატები. ეს ქვეყნები ჩამოეჭრა მესოპოტამიას, რომელიც ადრე ოტომანთა იმპერიის ნაწილი იყო. თავის მხრივ, ერაყი მოიცავს სამ ძირითად ჯგუფს, ესენია: სუნიტი მუსლიმი არაბები, მცხოვრები ერაყის დედაქალაქ ბაღდადის ცენტრში და მის შემოგარენში; ქურთები – ჩრდილოეთით და შიიტი მუსლიმები – სამხრეთით. მოსახლეობის დაახლოებით 15% არის ქურთი, 80% – არაბი, ხოლო დანარჩენი 60% – შიიტი არაბი მუსლიმები, მათი მეზობელი ირანის მსგავსად, მაგრამ ისინი არიან არაბები და არა სპარსელები. ჩრდილოეთში ცხოვრობენ ასევე მნიშვნელოვანი ასირიელი და თურქი უმცირესობები. არც ერთ ამ ჯგუფს არ ჰქონია ნაციონალური უფლებები. ამ ტერიტორიაზე ეროვნული და ტომობრივი დავის, ისევე როგორც დასავლურ ძალებთან დაპირისპირებების, მთავარი მიზეზი იყო ის თუ ვინ გააკონტროლებდა ერაყის ნავთობს.¹

ბრიტანეთისა და აშშ-ის ინტერესები ამ რეგიონის მიმართ მაშინვე გამოიკვეთა, როგორც კი იქ ნავთობი აღმოაჩინეს. აშშ-მა წარმატებით დაითანხმა დიდი ბრიტანეთი, გაენაწილებინათ ერაყის ნავთობი. 1931 წელს ერაყი გახდა დამოუკიდებელი სახელმწიფო და მის სათავეში მოვიდა პრობრიტანული რეჟიმი. 1941 წელს კი, სახელმწიფო გადატრიალების მცდელობა აღიკვეთა ერაყში ბრიტანეთის ინტერვენციით.

მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ აშშ შიშობდა, რომ ერაყზე არ გავრცელებულიყო საბჭოთა კავშირის გავლენა, ამიტომ შეეცადა მის შენარჩუნებას ნატოს მსგავსი პრო-დასავლური ალიანსის შექმნით, რომელსაც ბაღდადის პაქტი დაერქვა. თუმცა, მიუხედავად ამისა, 1958 წელს პრო-დასავლური მთავრობა ერაყში დაემხო. ქვეყნის სათავეში მოვიდა აბდ ალ-კარიმ კასიმი.

1961 წლიდან დაიწყო ქუვეითისა და სხვა მეზობელი პროტექტორატების გათავისუფლება ბრიტანეთისაგან. ერაყმა მისცა მათ მაგალითი, რომ თავად უნდა ემართათ ნავთობრესურსები და ზღვაზე გასასვლელი.

მომდევნო წლებში ერაყში კიდევ ორი სახელმწიფო გადატრიალება მოხდა. ხოლო 1979 წელს ერაყის

XX

პრემიერ მინისტრი გახდა სადამ ჰუსეინი, რომელმაც მაშინვე დაიწყო დიქტატორული რეჟიმის დამყარება. მან ქვეყნისათვის ყველა მნიშვნელოვან თანამდებობაზე დანიშნა თავისი ოჯახის წევრები და ნათესავები მისი მშობლიური ქალაქიდან.²

სადამ ჰუსეინის რეჟიმის დამყარებამდე, ცოტა ხნით ადრე, ერაყმა და ირანმა ერთმანეთში წამოიწყეს სასაზღვრო დავა, რაც უკავშირდებოდა საზღვრის ხაზის გატარებას, უფლებებს წყალზე შატ-ელ-არაბის ფარვატერის გასწვრივ და სანავიგაციო უფლებებს. სიტუაცია დაიძაბა მას შემდეგ, რაც ირანმა მოთხოვნები წამოაყენა სასაზღვრო ტერიტორიებზე და ძალით მიიტაცა ის, ასევე მხარი დაუჭირა ქურთების აჯანყებას.

1975 წელს ალჟირის შეთანხმების საფუძველზე დავა ნაწილობრივ მოგვარდა. ირანმა შეუწყვიტა დახმარება ქურთ აჯანყებულებს და აჯანყება ჩაიშალა, თუმცა მას არ შეუსრულებია შეთანხმების პირობები – ბოლომდე და სრულად არ დაუბრუნებია მიტაცებული ტერიტორია, რომელიც ერაყს ეკუთვნოდა.

სადამ ჰუსეინმა კი გადაწყვიტა ესარგებლა იმ პერიოდში ირანში რევოლუციური მდგომარეობით და დასავლეთის მზარდი ანტიპათიით ამ ქვეყნის მიმართ და წამოიწყო ომი სადავო ტერიტორიების და სანავიგაციო უფლებების მოსაპოვებლად.

1980 წელს იგი შეიჭრა ირანში, რაც გახდა დასაწყისი ირან-ერაყის რვაწლიანი ომისა, რომელსაც მილიონობით ადამიანი ემსხვერპლა. ომის პერიოდში ჰუსეინი იყენებდა ქიმიურ იარაღს, როგორც ირანის წინააღმდეგ, ისე შიდა აჯანყებებში ქურთების წინააღმდეგ.

1987 წლიდან სადამ ჰუსეინმა განაზოცილა ქურთების მასიური ჟლეტა, რომლის დროსაც დაიხოცა 182 000 ადამიანი, განადგურდა ათასობით სოფელი და გაჩნდა 400 000-მდე ლტოლვილი.³

1990 წელს სადამ ჰუსეინი შეიჭრა ქუვეითში იმ მოტივით, რომ ქუვეითი არალეგალურად ითვისებდა ერაყის კუთვნილ ნავთობს. მან, აშშ-ისა და ევროპის გაერთიანების მიუხედავად, მოახდინა ქუვეითის ანექსია. ერაყმა ასევე არ გაითვალისწინა, შეჭრის შემდეგ აშშ-ის, არაბული ქვეყნებისა და გაეროს მოთხოვნა, რომ დაეტოვებინა ქუვეითის

¹ <http://www.mideastweb.org/iraq.htm>

² <http://usiraq.procon.org/view.resource.php?resourceID=000670#kuwait>

³ <http://www.mideastweb.org/iraq.htm>

ტერიტორია.¹

1991 წლის თებერვალში გაეროს წევრმა ქვეყნებმა აშშ-ის ხელმძღვანელობით განახორციელეს ოპერაცია “უდაბნოს ქარიშხალი” და წარმატებით აღკვეთეს ერაყის ინტერვენცია ქუვეითში. თუმცა აშშ-ის არ უცდია სადამ ჰუსეინის ჩამოგდება და ნება დართო მას ჩაეხშო ქურთებისა და შიიტების აჯანყებები. გაეროს რეზოლუციების მიხედვით ერაყს უნდა გაენადგურებინა არაკონვენციური იარაღის მთელი მარაგი და მისი განვითარების საშუალებები.² გაერომ შექმნა სპეციალური ინსპექცია, რომელიც გააკონტროლებდა ამ იარაღის განადგურებას ერაყში და ასევე აამოქმედა ეკონომიკური სანქციებიც, რათა ამ გზით ზეწოლა მოეხდინა სადამ ჰუსეინზე, რომ განიარაღების პროცესი წარმატებით განხორციელებულიყო. გაეროს მომდევნო რეზოლუციების გრძელი სერია ეხებოდა ერაყში ძალადობას.

1998 წელს, მას შემდეგ, რაც დასავლეთმა “აღმოაჩინა”, რომ ერაყი კვლავ ახორციელებდა შეიარაღებას, სადამ ჰუსეინმა შეწყვიტა ინსპექციასთან თანამშრომლობა და აღარ დააბრუნა ისინი ქვეყნის ტერიტორიაზე, მიუხედავად მრავალი მცდელობისა.³

კრიტიკოსების თანახმად, გაეროს მიერ დაწესებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა ერაყში გამოიწვია უკიდურესი გაჭირვება და სიღატაკე. თვალსაჩინოებისათვის, გთავაზობთ ცხრილს, სადაც გამოსახულია საკვებზე ფასების ზრდა, მას შემდეგ რაც სანქციები დაიწყო.⁴

საკვების დასახელება	საცალო ფასი ერაყულ ვალუტაში 1990 წლის აგვისტო	საცალო ფასი ერაყულ ვალუტაში 1991 წლის აგვისტო
ხორბალი	0.05	2.42
რძე	0.75	27.33
პური	0.01	0.33
შაქარი	0.20	4.42

1995 წელს გაეროს უშიშროების საბჭოს 986 რეზოლუციის მიხედვით, შეიქმნა პროგრამა “ნავთობი საკვებისათვის”,⁵ რომელიც ერაყს საშუალებას აძლევდა მოეხდინა მხოლოდ ლიმიტირებული რაოდენობის

¹ <http://www.indepthinfo.com/iraq/kuwait.shtml>

² UN Security Council's Resolution 712 (1991) available from <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/596/48/IMG/NR059648.pdf?OpenElement>

³ <http://www.mideastweb.org/iraq.htm>

⁴ Jean Dreze, Haris Gazdar “Hunger and Poverty in Iraq” World Development Vol.20, No 7, 1992, p 927

⁵ Security Council Resolution 986(1995) available from <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N95/109/88/PDF/N9510988.pdf?OpenElement>

ნავთობექსპორტი, რაც ერაყელებს ყოფიდათ მხოლოდ იმისათვის, რომ ეყიდათ საჭმელი და წამლები. თუმცა აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტის განცხადებით, გარდა იმისა, რომ ერაყი ამ პროგრამის ფარგლებში ყიდდა ნავთობს, იგი ასევე ახდენდა საკვების ექსპორტირებასაც და იღებდა დამატებით შემოსავალს, რაც გაცილებით მეტი იყო იმაზე, ვიდრე ერაყის მოსახლეობის საკვებით, წამლებითა და ტანსაცმლით მომარაგება.⁶

2001 წლის 11 სექტემბრის ტერაქტის შემდეგ, ტერორიზმთან ბრძოლა ბუშის ადმინისტრაციის პოლიტიკის პრიორიტეტად იქცა, რამაც გამოიწვია ამერიკის პოლიტიკის შეცვლა ახლო აღმოსავლეთის მიმართ. ყველაზე მძიმედ კი ეს ცვლილება ერაყს შეეხო (რომელიც ნავთობრესურსებით რეგიონში მეორე ადგილზეა და მისი წლიური საექსპორტო შემოსავალი ყოველთვის ანგარიშგასწავნი იყო). თუ 1991 წელს, სპარსეთის ყურის ომის შემდეგ, ამერიკის მაშინდელმა ადმინისტრაციამ სადამ ჰუსეინის ერაყის სათავეში დატოვება გადაწყვიტა. 2003 წელს, ბუშის ადმინისტრაციამ მიიჩნია, რომ სადამ ჰუსეინი ფლობდა ატომურ იარაღს და უშუალო კავშირი ჰქონდა ტერორისტულ ქსელთან ალ-ქაედასთან, ამიტომ საჭირო იყო ერაყი სასწრაფოდ “გაეთავისუფლებინა” დიქტატურისაგან და გაენეიტრალებინა მისგან მომავალი საფრთხე. რასაც მოჰყვა კიდევ ქვეყნის ოკუპაცია აშშ-ის მიერ, რასაც საფუძვლად ზემოთ ნახსენები ჰუმანიტარული მიზეზები დაედო. ერაყის კამპანია ცხარე სადებატო საკითხად იქცა როგორც დასავლეთის ქვეყნებს შორის, ისე მთელი მსოფლიოს მასშტაბით. გაჩნდა შეკითხვა: ეს იყო ჰუმანიტარული ინტერვენცია თუ ერთი ქვეყნის მიერ მეორის ოკუპაცია. ბევრი ევროპული ქვეყანა არ იზიარებდა აშშ-ის პოზიციას ერაყში შეჭრასთან დაკავშირებით და თვლიდა, რომ სადამ ჰუსეინი ახლო მომავალში არ წარმოადგენდა საფრთხეს, ხოლო რეჟიმის შეცვლა იმ ეტაპზე არ იყო აუცილებელი.⁷ მრავალი ექსპერტი ამ კამპანიას ამერიკის საგარეო პოლიტიკის უდიდეს მარცხად მიიჩნევს, თუმცა სანამ ამერიკის ჯარები ერაყში შევიდოდნენ, ამ ომის გასამართლებელი ერთ-ერთი მთავარი არგუმენტი ის იყო, რომ ომის შემდგომი ერაყი გახდებოდა დემოკრატიული სახელმწიფო და ამ ქვეყნის საშუალებით დემოკრატია ნელ-ნელა გავრცელდებოდა მთელ შუა აღმოსავლეთში, “დომინოს თეორიის” პრინციპით. მოგვიანებით, 2005 წლის 30 ნოემბრის “გამარჯვების სტრატეგიაში” ბუშის ადმინისტრაცია აღნიშნავდა, რომ ამერიკის

⁶ <http://www.mideastweb.org/iraq.htm>

⁷ ნიკა ჩიტაძე “ნატო—ჩრდილო ატლანტიკური ალიანსი მსოფლიოში მშვიდობისა და სტაბილურობის მთავარი გარანტი”, თბ., 2008; გვ.129

ძალები იქამდე დარჩებოდნენ ერაყში, სანამ ქვეყანა არ შეძლებდა საკუთარი უსაფრთხოების უზრუნველყოფას და რადიკალი ისლამისტი ტერორისტებისგან თავის დაცვას, ხოლო “სტაბილურ დემოკრატიაზე” თავდაპირველმა საუბარმა გრძელვადიან პერსპექტივაში გადაინაცვლა.¹

ერაყის კეისი ყველაზე ნათელი დადასტურებაა იმისა, რომ ჰუმანიტარული ინტერვენციის უკან ზოგჯერ რომელიმე სახელმწიფოს პოლიტიკური ინტერესები დგას. სწორედ ამიტომ ქვემოთ განვიხილავთ ერაყის ჰუმანიტარულ ინტერვენციას პოლიტიკურ ასპექტში.

ტონი ბლერმა, თავის ცნობილ ჩიკაგოს სიტყვაში, რომელიც მან საერთაშორისო საზოგადოების მისამართით კოსოვოს ომის კულმინაციის პერიოდში წარმოთქვა, ჩამოაყალიბა ხუთი მთავარი პრობლემა, რომელიც უნდა დაკმაყოფილდეს:²

1. ვართ თუ არა ჩვენს საქმეში დარწმუნებულები? ომი არის არასრულყოფილი ინსტრუმენტი იმისათვის, რომ გაამართლო ჰუმანიტარული ტანჯვა. მაგრამ ზოგჯერ შეიარაღებული ძალები ერთადერთი გზაა იმისათვის, რომ გაუსწორდე დიქტატორებს.
2. გამოვიყენეთ და ამოვწურეთ თუ არა ყველა დიპლომატიური რესურსი?
3. სიტუაციის პრაქტიკული შეფასების საფუძველზე დაგეგმილია თუ არა სათანადო სამხედრო ოპერაციები, რომელთაც გონივრულად და ფრთხილად განვახორციელებთ?
4. გვაქვს თუ არა გრძელვადიანი მზადყოფნა? წარსულში ჩვენ ბევრს ვლაპარაკობდით უკან დახევის სტრატეგიებზე, მაგრამ მას შემდეგ, რაც მოვიხდით ვალს (განვახორციელებთ ინტერვენციას), არ შეგვიძლია უბრალოდ წამოვიდეთ ბრძოლის ველიდან. უმჯობესია, დაერჩეთ საჭირო რაოდენობის ჯარით, ვიდრე დაგვჭირდეს მობრუნება გაცილებით დიდი რაოდენობის შეიარაღებული ძალებით.
5. ხომ არ არის ჩარეული ეროვნული ინტერესები?

ტონი ბლერის მიერ ჩამოთვლილ ამ პირობებს თუ მივუსადაგებთ ერაყის მაგალითს, ვფიქრობთ, უკეთ დავინახავთ თუ რა მოხდა ერაყში 2003 წელს, რა მიზნები და შედეგები ჰქონდა ამ ჰუმანიტარულ

ინტერვენციას და, რაც მთავარია, რამდენად იყო გამოკვეთილი პოლიტიკური და ეროვნული ინტერესები.

პირველ რიგში, სანამ უშუალოდ დავიწყებდეთ მსჯელობას 2003 წლის ერაყის კამპანიის შესახებ, საინტერესო იქნება პასუხი გავცეთ ერთ მნიშვნელოვან შეკითხვას: რატომ დატოვა აშშ-ის ადმინისტრაციამ 1991 წელს სადამ ჰუსეინი ერაყის სათავეში ქუვეითთან ომის შემდეგ? მაშინ, როცა აშშ-ის მაშინდელმა პრეზიდენტმა ჯორჯ ბუშმა ამერიკის ჯარების ერაყში შესვლასთან დაკავშირებით განაცხადა: “გავიხსენოთ სიტყვები ჰოლივუდ ჰადლესტონის, საზღვაო კაპრალისა, რომელიც მოკლეს. ის ამბობს: მოდი გავანთავისუფლოთ ეს ხალხი და როცა სახლში წავალთ კვლავ ვიგრძნობთ თავისუფლებას. ის მართალია. ის სამინელი დანაშაულებები და წამება, რაც სადამის მიმდევრებმა ჩაიდინეს ქუვეითის უდანაშაულო ხალხის წინააღმდეგ, არის კაცობრიობის შეურაცხყოფა და გამოწვევა ყველას თავისუფლების წინაშე”³ ამგვარი სიტყვების შემდეგ, ძნელი გასაგებია რით განსხვავდებოდა ქუვეითელი ხალხი ერაყელი ხალხისგან, თუკი ამ უკანასკნელებს იგივე დიქტატორი ტანჯავდა, რატომ არ გაათავისუფლა ერაყი აშშ-მა სადამ ჰუსეინისაგან? ამ საკითხზე ანალიტიკოსებს სხვადასხვაგვარი მოსაზრებები აქვთ. ზოგიერთის აზრით, აშშ ფიქრობდა, რომ ერაყელი ხალხი თავად აღსდგებოდა სადამ ჰუსეინის წინააღმდეგ და ჩამოაგდებდა პოსტიდან, რადგან წესით, არც ერთი მმართველი არ უნდა რჩებოდეს ქვეყნის სათავეში, მას შემდეგ, რაც ამდენ ტანჯვას მიაყენებს საკუთარ ხალხს, თუმცა აშშ-მა არ გაითვალისწინა ის ფაქტი, რომ საქმე ენებოდა საზოგადოებას, რომლის ეგოც, პიროვნული პატივისცემა, სიტყვისა და აზრის გამოხატვის თავისუფლება ჩაზმული იყო დიდი ხნის მანძილზე და ასეთ ხალხს ძნელად თუ მოაფიქრებოდა დაპირისპირებოდა დიქტატორულ მმართველობას.⁴ მეორე მოსაზრებით კი, სადამ ჰუსეინის რეჟიმის დამხობას ერაყში შესაძლოა მოჰყოლოდა ქაოსი და ამის ფონზე ირანის გაძლიერება. ეს კი ეწინააღმდეგებოდა აშშ-ის მთავარ სტრატეგიას: “რეგიონში არ უნდა გაძლიერდეს არც ერთი სახელმწიფო ისე, რომ აშშ-ის გავლენა

¹ Kenneth Katzman “Iraq: U.S Regime Change Efforts and Post-Saddam Governance”, CRS Report for Congress; (The Library of Congress); 2006; p17

² Michael Elliot “Whom to Protect and Whom to Abandon?” Time Magazine, April 10, 2011; available from <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,2063770,00.html>

³ The Speech of President George Bush, January 16, 1991 available from <http://www.historyplace.com/speeches/bush-war.htm>

⁴ “Why was Saddam Hussein spared by the US after Second Gulf War in 1991?” Light of Peace; available from <http://www.spotlightofpeace.com/global-conflicts/why-was-saddam-hussain-spared-by-the-us-after-second-gulf-war-in-1991/>

აღარ იყოს.”¹ ორივე შემთხვევაში, გამოდის, რომ აშშ არ დაინტერესდა ერაყელი ხალხის ბედით და ისინი საკუთარი თავის იმედად დატოვა, რადგან იმ პერიოდში ერაყისათვის “ჰუმანიტარული” დახმარების გაწევა მის ინტერესებში არ შედიოდა.

დავუბრუნდეთ ტონი ბლერის მიერ წარმოდგენილ ჰუმანიტარული ინტერვენციის რამდენიმე პირობას. პირველი მათ შორის ეხებოდა იმას თუ რამდენად არის ჩამრევი ქვეყანა დარწმუნებული თავის საქმეში, ვინაიდან ომი არ არის ჰუმანიტარული დახმარების საუკეთესო გამართლება. ერაყის მაგალითზე ვიმსჯელოთ თუ რამდენად იყო საჭირო 2003 წელს აშშ-ის ინტერვენცია და ჰქონდა თუ არა აშშ-ის საკმარისი სამხილები მოსალოდნელი ჰუმანიტარული კატასტროფის შესახებ, რადგან ჰუმანიტარული ჩარევის წინაპირობად აუცილებელია, რომ არსებობდეს ადამიანის უფლებების უკიდურესი და მასშტაბური დარღვევის საფრთხე და ამ საფრთხის ან შემთხვევის დამადასტურებელი ნათელი და ობიექტური ფაქტები.²

მართალია სადამ ჰუსეინის ძალიან ბევრი ადამიანის მკვლელობაში მიუძღვის ბრალი, მაგრამ ამ მკვლელობების რიცხვმა თავის პიკს 1991 წელს მიაღწია, ხოლო აშშ-ის ერაყში ინტერვენციის წინა პერიოდში, ვერავინ დაადანაშაულებს დიქტატორულ რეჟიმს, როცა ახორციელებდა მასშტაბურ სისხლისღვრას. გამოთქმა “სჯობს გვიან, ვიდრე არასდროს”, არ გამოდგება ჰუმანიტარული ინტერვენციის გასამართლებლად, რომელიც უნდა ტარდებოდეს მხოლოდ მასობრივი ჟლეტის შესაჩერებლად და არა ამ ჟლეტიდან რამდენიმე წლის შემდეგ³, თუმცა აშშ სხვაგვარად ფიქრობდა. როდესაც ჯორჯ ბუში ხელისუფლებაში მოვიდა, მისი საგარეო და თავდაცვის პოლიტიკის პრიორიტეტები იყო: ეროვნული სარაკეტო თავდაცვა და ჩინეთი, მაგრამ როგორც უკვე აღვნიშნეთ, 11 სექტემბრის ტერაქტმა, რომელსაც ბუშმა “21-ე საუკუნის პერლ-ჰარბორი უწოდა”, ეს პრიორიტეტები შეცვალა. ბუშის ერთ-ერთმა მრჩეველმა განაცხადა: “ჩვენ ვართ ის ადამიანები, ვინც ვიღებთ გადაწყვეტილებებს საკუთარი გონივრული ცოდნის მიხედვით და ნამდვილ რეალობასთან შესაბამისობაში. განათლების პრინცი-

პები და ემპირიულობა აღარაა ის გზა, რომლითაც ხელმძღვანელობს დღეს ვინმე. დღეს ჩვენ ვართ იმპერია და ახლა ჩვენ ვმოქმედებთ, ჩვენ ვქმნით საკუთარ ახალ რეალობას და მაშინ, როცა თქვენ სწავლობთ ამ რეალობას გონებით, ჩვენ ამასობაში კვლავ ვიმოქმედებთ და შევქმნით ახალ რეალობას, რომელსაც მოგვიანებით თქვენ ასევე შეისწავლით. ჩვენ ვართ ისტორიის აქტორები. თქვენ კი, ისლა დაგრჩენიათ შეისწავლოთ ჩვენი მოქმედებები.”⁴

ამრიგად, ბუშის ადმინისტრაციამ შექმნა საკუთარი “რეალობები”, იმის შესახებ, რომ საჭირო იყო ერაყში ჩარევა. მათგან ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი იყო ის, რომ 11 სექტემბრის ტერაქტში დამნაშავეები და ერაყი ერთმანეთს უშუალოდ დაუკავშირა. როგორც ლარი დაიმონდით წერს: “ბუშმა აიძულა ტერორიზმის ანალიტიკოსები ამ ტერაქტთან, სადამ ჰუსეინის კავშირი მოეგონებინათ”⁵

გარდა ამისა, ინტერვენციის წინა პერიოდში აშშ-ის მიერ გაკეთდა არაერთი განცხადება იმის თაობაზე, რომ სადამ ჰუსეინი გეგმავდა მასიურ სისხლისღვრას და ასევე ცდილობდა შეექმნა მასობრივი განადგურების იარაღი ტერორისტულ ქსელებთან თანამშრომლობის გზით, თუმცა ყველა ეს ბრალდება სპეკულაცია იყო, რადგან ამ ყოველივეს დამადასტურებელი არსებითი სამხილები დღემდე არ არის აღმოჩენილი.⁶ ამგვარად, აშშ-ის ადმინისტრაცია ვერ იქნებოდა თავისი ქმედების სისწორეში დარწმუნებული იმ უბრალო მიზეზით, რომ მას არ გააჩნდა საკმარისი სამხილები, იმისთვის რომ რისკი გაეწია და ინტერვენციის შედეგად საფრთხის ქვეშ დაეყენებინა თუნდაც ერთი ადამიანის სიცოცხლე.

ტონი ბლერის მიერ შემოთავაზებული მეორე და მესამე კრიტერიუმები შეეხება იმას თუ რადენად არის ამოწურული დიპლომატიური რესურსი და რამდენად გონივრულად არის დაგეგმილი სამხედრო ოპერაცია. ჯერ კიდევ 1998 წელს New American Century-ის პროქტმა პრეზიდენტ კლინტონს გაუგზავნა წერილი, რომელსაც ხელს აწერდა 18 ყოფილი პოლიტიკოსი და რომელშიც ეწერა, რომ სადამ ჰუსეინთან მიმართებით დიპლომატია უკვე უძლეური იყო და შეცდომა იყო მისი მმართველობაში დატოვება.⁷ იქიდან გამომდინარე, რომ, როგორც უკვე ვახსენეთ, 2003 წელს ერაყში არ მიმდინარეობდა

¹ The National Security Strategy of the United States of America, The White House, Washington. 2002

² Guy Wilson-Roberts “Humanitarian Intervention: Definitions and Criteria” Centre for Strategic Studies Strategic Briefing Papers. Volume 3: Part 1: June 2000, p2

³ Ken Roth “War in Iraq: Not a Humanitarian Intervention” New York: Human Rights Watch, 2004; available from <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/402ba99f4.pdf>

⁴ Larry Diamond “What Went Wrong in Iraq?” Foreign Affairs; September/October 2004

⁵ Ibid...

⁶ Ken Roth “War in Iraq: Not a Humanitarian Intervention” New York: Human Rights Watch, 2004; available from <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/402ba99f4.pdf>

⁷ Larry Diamond “What Went Wrong in Iraq?” Foreign Affairs; September/October 2004

მასობრივი ზოცვა, ლოგიკურად არ იდგა სამხედრო ინტერვენციის განხორციელების საჭიროება, თუმცა, მიუხედავად ამისა, მაინც საინტერესოა გამოვიკვლიოთ, იყო თუ არა შეიარაღებული ოპერაცია უკანასკნელი გადაწყვეტილება, რისი მიღებაც კი შეიძლებოდა. თუ ჩვენ დიპლომატიური რესურსების ამოწურვაზე ვლაპარაკობთ, სულ მცირე, სამხედრო ჩარევამდე უნდა გადადგულიყო ნაბიჯი და კრიმინალის წინააღმდეგ გამოცხადებულიყო სამართლებრივი დევნა. ეს, შესაძლოა, არ ყოფილიყო მაინცდამაინც ეფექტური საშუალება, მაგრამ იქნებოდა ალტერნატიული მცდელობა პრობლემის მოგვარებისა.¹

რაც შეეხება სამხედრო ოპერაციის რაციონალურად დაგეგმვას. ამასთან დაკავშირებით მოვიშველიოთ CIA-ს დირექტორის, ტენეტის სიტყვები: „ჩვენ ავაგეთ პოლიტიკა იმდენად და არა ფაქტზე“. მართლაც, ბუშის ადმინისტრაციის საგარეო პოლიტიკა დამყარებული იყო რწმენაზე და არა რეალობაზე. 11 სექტემბრის შემდეგ აშშ მიხვდა, რომ მულტილატერალური თანამშრომლობა აუცილებელი იყო ტერორიზმის პრობლემის ეფექტურად გადაჭრისთვის. თუმცა, რამდენადაც უახლოვდებოდა ამერიკა ერაყის ომს, იმდენად შორდებოდა 9/11-ის შემდგომ აღიარებულ მულტილატერალისტურ ორიენტაციას. აშშ-ის გადაწყვეტილებამ, თავს დასხმოდა ერაყს, მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია მის ურთიერთობებზე გრძელვადიან მოკავშირეებთან. მაგალითად, საუდის არაბეთმა ერაყის კამპანიას არაღეგალური უწოდა და გააფრთხილა არაბი ლიდერები შუა აღმოსავლეთში აშშ-ის მზარდი გავლენის შესახებ. სპარსეთის ყურის ომისგან განსხვავებით, ერაყის მეორე ომში აშშ-ის გაცილებით ნაკლები მხარდამჭერი ქვეყანა ყავდა. 1991 წელს ბრიტანეთთან ერთად გერმანიამ, საფრანგეთმა და იაპონიამაც გაგზავნეს ჯარები აშშ-ის დასახმარებლად. ხოლო 2003 წელს ე.წ. “ბეგერი ევროპა” ჩაანაცვლა “ახალმა ევროპამ”, რომელშიც იგულისხმებოდა აღმოსავლეთ ევროპის პოსტ-საბჭოთა სახელმწიფოები.²

იმისათვის, რომ უკეთ ავხსნათ თუ რატომ არ იყო ერაყის ოპერაცია გონივრულად და სიტუაციის პრაქტიკული შეფასების საფუძველზე დაგეგმილი, მოვიშველიებთ ბიუროკრატიული პოლიტიკის მოდელს, რომელიც აქცენტს აკეთებს მთავრობის შიდა პოლიტიკაზე. ამ მოდელის მიხედვით, საერთაშორისო

საკითხებში მომხდარი ქმედებები, ახსნილია არა როგორც არჩევანი ან მისი რეზულტატი, არამედ როგორც შედეგი მრავალი ურთიერთგადამფარავი სავაჭრო თამაშისა ეროვნულ მთავრობაში იერარქიულად განთავსებულ მოთამაშეებს შორის. ამ მოდელის მიხედვით, ლიდერები, რომლებიც ორგანიზაციების სათავეში არიან, არ წარმოადგენენ მონოლითურ ჯგუფებს. უფრო მეტად, თითოეული არის ცენტრალური, კონკურენტული თამაშის მონაწილე, და ამ თამაშს ჰქვია: ბიუროკრატიული პოლიტიკა. მარეგულირებელი არხების გარშემო ვაჭრობა, მოთამაშეებს შორის, მთავრობაში იერარქიულად ხდება. გადაწყვეტილებები და ქმედებები, რომლებსაც მთავრობა ახორციელებს არის ინტერნაციონალური პოლიტიკის შედეგი. შედეგია ის რომ, რაც ხდება არის არა პრობლემის გადასაჭრელად მიღებული არჩევანი, არამედ მთავრობის პირებს შორის კომპრომისის, კავშირის, კონკურენციისა და უთანხმოების შედეგი.³ ეს მოდელი ეხმარება, როგორც უშუალოდ ერაყში “ჰუმანიტარულ” ინტერვენციას, ისე ამ ინტერვენციის შემდგომ პერიოდში აშშ-ის მიერ ერაყში განხორციელებულ პოლიტიკას.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი პირობა, რომლის მიხედვითაც უნდა განვიხილოთ ერაყის კეისი, უკავშირდება ჩამრევი მხარის გრძელვადიან მზადყოფნას. ზოგიერთ პოლიტიკოსს, მაგალითად, დონალდ რამსფელდს, სწამდა, რომ ერაყის კამპანიაც ავღანეთის მსგავსად იქნებოდა სწრაფი და მოიტანდა სწრაფ გამარჯვებას,⁴ თუმცა ასე არ მომხდარა. 2005 წლის 30 ნოემბრის “National Strategy for Victory”-ს მიხედვით, ბუშის ადმინისტრაცია აღნიშნავდა, რომ აშშ-ის ძალები დარჩებოდნენ ერაყში მანამდე, სანამ ქვეყანა არ შეძლებდა საკუთარი უსაფრთხოების უზრუნველყოფას და არ დაიცავდა თავს რადიკალი ისლამისტი ტერორისტებისგან. “ადმინისტრაციას სჯერა, რომ ერაყი გახდება რეფორმული მოდელი შუა აღმოსავლეთში და დასავლეთის პარტნიორი ანტიტერორისტულ გლობალურ ომში”.⁵ ერაყის კამპანიის მეოთხე ფაზა სწორედ ამ ქვეყნის ომის შემდგომ რეკონსტრუქციას მოიცავდა, თუმცა ეს საკითხი ფართო მსჯელობისა და დავის საგნად

¹ Ken Roth “War in Iraq: Not a Humanitarian Intervention” New York: Human Rights Watch, 2004; available from <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/402ba99f4.pdf>

² Larry Diamond “What Went Wrong in Iraq?” Foreign Affairs; September/October 2004

³ Graham T. Allison “Conceptual Models and the Cuban Missile Crisis” The American Political Science Review September. 1969; vol 63; p 690

⁴ Larry Diamond “What Went Wrong in Iraq?” Foreign Affairs; September/October 2004

⁵ “National Strategy For Victory in Iraq” National Security Council. November 2005; available from <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/documents/Iraqnationalstrategy11-30-05.pdf>

იქცა ვაშინგტონის ბიუროკრატიულ წრეებში და რეკონსტრუქციის არაერთი ვერსია იქნა წარმოდგენილი. საბოლოოდ კი ბუშმა ერაყის რეკონსტრუქციის დაგეგმვა თავდაცვის დეპარტამენტს მიანდო, რის შემდეგაც 2003 წლის 20 იანვარს შეიქმნა “რეკონსტრუქციისა და ჰუმანიტარული დახმარების ოფისი” (office of reconstruction and humanitarian assistance) ჯეი გარნერის ხელმძღვანელობით, მოგვიანებით კი “დროებითი კოალიციური ხელისუფლება”, რომელსაც სათავეში ჩაუდგა პოლ ბრემერი. თუმცა მოგვიანებით, გაეროს უშიშროების საბჭოს 1483-ე რეზოლუციის მიხედვით ერაყის დროებითი კოალიციური ხელისუფლება (CPA) აღიარეს ოკუპანტ ხელისუფლებად.¹

დენ კალდუელი თავის ნაშრომში ერთ-ერთ მთავარ აქცენტს სწორედ ერაყში აშშ-ის პოსტ-კონფლიქტურ შეცდომებზე აკეთებს. იგი ასახელებს რამდენიმე მიზეზს, თუ რატომ განხორციელდა ერაყის პოსტკონფლიქტური რეკონსტრუქცია ნელი ტემპებით და წარუმატებლად.

1. პირველ მიზეზად განიხილავს აშშ-ის მცდარ წამოღვენას იმის შესახებ, რომ ერაყის რეაბილიტაცია მოხდებოდა “თვითდაფინანსების გზით”, თუმცა ეს რეკონსტრუქცია აშშ-ის იმაზე გაცილებით ძვირი დაუჯდა, ვიდრე მარშალის გეგმა, შედეგი კი არც თუ ისე სასურველი მიიღო;
2. მეორე მიზეზად ავტორი მიიჩნევს აშშ-ისთვის სხვა სახელმწიფოების, გაეროს და ნატოს მხრიდან მხარდაჭერაზე უარის თქმას, რის გამოც ამერიკას ფაქტიურად მარტოს მოუხდა ერაყში პრობლემურ საკითხებთან გამკლავება;
3. მესამე მიზეზი იყო რეკონსტრუქციის ზუსტი და შეთანხმებული გეგმის არარსებობა, მიუხედავად იმისა, რომ საკუთარი მოსაზრებები წარმოადგინეს: სახელმწიფო დეპარტამენტმა, საგარეო ურთიერთობათა საბჭომ, აშშ-ის მშვიდობის ინსტიტუტმა, ეროვნული თავდაცვის უნივერსიტეტმა და ა.შ.;
4. მეოთხე მიზეზი იყო სამხედრო ძალის უკმარისობა ერაყში;
5. ბევრმა ერაყელმა უარი თქვა, მონაწილეობა მიეღო ერაყში აშშ-ის სურვილების განხორციელებაზე;
6. მიენდო დევნილ მარგინალებსა და ახალგაზრ-

და გამოუცდელ კადრებს.²

ლარი დიამონდი აღნიშნავს, რომ დროებითი კოალიციის წინაშე დადგა რამდენიმე გამოწვევა ერაყში ინტერვენციის შემდეგ: ძალადობა, განადგურებული ქვეყანა, უფუნქციო ეკონომიკა და გაჟღეტილი მოსახლეობა, თუმცა ამ ოთხი ფაქტორიდან ავტორი ყველაზე მნიშვნელოვნად მაინც უსაფრთხოების დაცვას მიიჩნევს და აღნიშნავს, რომ აშშ-ის არ ჰყავდა საკმარისი რაოდენობისა და საკმარისად გაწვრთნილი არმია, იმისათვის, რომ აღეკვეთა ქვეყანაში მზარდი უკანონობა: „ათიათასობით გამოცდილი ჯარისკაცი სათვალთვლო აღჭურვილობით უნდა განლაგებულიყო სირიისა და ირანის საზღვრების გასწვრივ, რათა შეჩერებულიყო უცხოელი ტერორისტების, ირანელი ჯაშუშების, ფულის და იარაღის შემოსვლა”.³ ზემოთ ჩამოთვლილი ფაქტორებით თუ ვიმსჯელებთ, აშშ-ის არ აღმოჩნდა გრძელვადიანი მზადყოფნა და მას შემდეგ რაც განახორციელა ინტერვენცია ერაყში, ვეღარ შეძლო გაეკონტროლებინა იქ მიმდინარე პროცესები.

და ბოლოს, ვფიქრობთ, ყველაზე მნიშვნელოვანი არის იმის გაანალიზება, რამდენად იყო ჩართული ეროვნული ინტერესები ერაყის ჰუმანიტარულ ინტერვენციაში. როგორც აშშ აცხადებდა, იგი ერაყში ჰუმანიტარული მისიით შევიდა, მაშინ გაუგებარია ის ფაქტი, რომ 2004 წლის ივნისში ერაყში უმუშევრობამ 40-50%-ს მიაღწია, მოსახლეობის 55% სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ აღმოჩნდა, ხოლო ოჯახების 60% თითქმის მთლიანად მთავრობის რაციონზე იყო დამოკიდებული.⁴ ეს რაც შეეხება ეკონომიკურ მდგომარეობას. არანაკლებ რთულად იყო საქმე უსაფრთხოების მხრივ. იმისათვის, რომ უფრო ნათელი გახდეს თუ რა მდგომარეობა იყო ერაყში არმიის გაუქმებიდან რამდენიმე თვის შემდეგ, უსაფრთხოების კუთხით, საინტერესო იქნება “ერაყში მიმდინარე სიტუაციასთან დაკავშირებით გაერთიანებული ერების ანგარიშიდან”⁵ ერთი კონკრეტული კვირის შეფასება:

• **საშაბათს (20 აპრილს)** იერიში იქნა მიტანილი

² Dan Caldwell “Iraq: The Wrong War at the Wrong Time with a Wrong Strategy”; July 2007; available from CIAO <http://www.ciaonet.org/main/casestudy.html>

³ Larry Diamond “What Went Wrong in Iraq?” Foreign Affairs; September/October 2004

⁴ Andrew Carr “Freedom’s Untidy” – Concepts of Freedom and the Iraq War” University of Canberra; September 2007; available from arts.monash <http://arts.monash.edu.au/psi/news-and-events/apsa/refereed-papers/international-relations/carr.pdf>

⁵ UNAMI Situation Report 19-25 April, 2004; p5

¹ UN Security Council Resolution 1483, available from <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>

ბაღდადის ყველაზე დიდ ციხეზე. დაიხსოვა 22 პატიმარი და დაიჭრა 92.

- **ოთხშაბათს (21 აპრილს)** 74 ერაყელი, მათ შორის 16 ბავშვი, დაიღუპა კამიკადის მიერ მოწყობილ აფეთქებაში ქალაქ ბასრას 4 პოლიციის შენობაზე და ქალაქ ზუბაირის მახლობლად განხორციელდა სისხლიანი თავდასხმა ამჟამად ბრიტანელების მიერ კონტროლირებად ტერიტორიაზე.
- **ხუთშაბათს (22 აპრილს)** სროლის შედეგად დაიჭრა იტალიელი ჯარისკაცი, რომელიც დარაჯობდა საარჩევნო ყუთს ქალაქ ალ-აჰარაფში ნასარიას მახლობლად, სადაც ტარდებოდა მუნიციპალური არჩევნები.
- **შაბათს (24 აპრილს)** 50 ერაყელი და სულ მცირე ცხრა კოალიციის ძალების ჯარისკაცი, ასევე ერთი იტალიელი მოქალაქე, დაიხსოვა რამდენიმე ინციდენტისას ქვეყნის მასშტაბით. მათ შორის იყო აფეთქებები ერაყის ყურეში ორ ნავთობტერმინალზე.”

ომის შემდეგ მთელმა მსოფლიომ ნათლად დაინახა, რომ ერაყში კანონიერების დაცვა ვერ ხერხდებოდა, როცა ერაყელების მიერ გაიდარცვა უამრავი შენობა, მათ შორის სამინისტროები, ერაყის ეროვნული მუზეუმი და ჰუსეინის სასახლეც. ერთადერთი, რასაც ამერიკელები მკაცრად იცავდნენ, ნავთობის სამინისტრო იყო, რამაც ბევრ ერაყელს აფიქრებინა, რომ აშშ-ის მთავარი მიზანი ერაყის დაპყრობისას სწორედ ნავთობი იყო.¹ კითხვაზე, ამოძრავებდა თუ არა აშშ-ის ერაყში ინტერვენციისას ეროვნული ინტერესები, პასუხი შემდეგია: აშშ-ის იმპორტის დამოკიდებულება ნავთობბაზარზე სულ უფრო იზრდებოდა, ხოლო თავის მხრივ ნავთობბაზარიც სულ უფრო მჭიდროდ დაკავშირებული ხდებოდა გლობალურ წარმოებასთან, რომელიც თავის პიკს აღწევდა. აქედან გამომდინარე კი, ძალთა ბალანსი ნავთობწარმოებლების მხარეს იხრებოდა.² ამგვარ მდგომარეობას შესაძლოა აშშ და მთლიანად კაპიტალისტური ეკონომიკა მოწყვლადი გაეხადა ნავთობის მიმართ. ერაყი კი წარმოადგენდა გამოსავალს ამ პოტენციური საფრთხისაგან, რადგან იგი მეორე ადგილზე იდგა ნავთობრესურსების მხრივ და ჰქონდა ძალიან დაბალი საწარმოო ფასები, თუმცა

მანამდე, სანამ ძალაუფლება სადამ ჰუსეინის ხელში იყო, ამერიკა ვერ გამოიყენებდა ერაყის ნავთობს თავის სასარგებლოდ.³

მას შემდეგ, რაც ერაყის მაგალითი განვიხილეთ, ტონი ბლერის მიერ წარმოდგენილი ჰუმანიტარული ინტერვენციის თითოეული კომპონენტის მიხედვით და აღმოჩნდა, რომ ეს კეისი არც ერთ კომპონენტს არ აკმაყოფილებდა, შეიძლება დავასკვნათ რომ 2003 წელს აშშ-ის მიერ განხორციელებულ ინტერვენციას ერაყში, საფუძვლად ედო პოლიტიკური ინტერესები და უბრალოდ გამართლებული იყო ”ჰუმანიტარული” მოტივებით.

ლიტერატურა:

1. <http://www.mideastweb.org/iraq.htm>
2. <http://usiraq.procon.org/view.resource.php?resourceID=000670#kuwait>
3. Security Council Resolution 712 (1991); available from
4. <http://www.un.org/Docs/scres/1991/scres91.htm>
5. <http://www.indepthinfo.com/iraq/kuwait.shtml>
6. Jean Dreze, Haris Gazdar “Hunger and Poverty in Iraq” World Development Vol.20, No 7, 1992;
7. ნ. ჩიტაძე, ნატო-ჩრდილო ატლანტიკური ალიანსი მსოფლიოში მშვიდობისა და სტაბილურობის მთავარი გარანტი, თბ., 2008;
8. Kenneth Katzman “Iraq: U.S Regime Change Efforts and Post-Saddam Governance”, CRS Report for Congress; (The Library of Congress); 2006;
9. Michael Elliot “Whom to Protect and Whom to Abandon?” Time Magazine, April 10, 2011 ;
10. The Speech of President George Bush, January 16, 1991 available from <http://www.historyplace.com/speeches/bush-war.htm>
11. “Why was Saddam Hussein Sparred by the US after second Gulf War in 1991?” Light of Peace; available from <http://www.spotlightofpeace.com/global-conflicts/why-was-saddam-hussain-spared-by-the-us-after-second-gulf-war-in-1991/>
12. The National Security Strategy of the United States of America, The White House, Washington. 2002
13. Guy Wilson-Roberts “Humanitarian Intervention: Definitions and Criteria” Centre for Strategic Studies Strategic Briefing Papers. Volume 3: Part 1: June 2000;
14. Ken Roth “War in Iraq: Not a Humanitarian

¹ Dan Caldwell Iraq: “The wrong War at the wrong Time with a wrong Strategy” Dan Caldwell July 2007; available from CIAO <http://www.ciao.net.org/main/casestudy.html>

² “Strategic Energy Policy Challenges for the 21st Century,” Report of an Independent Task Force Sponsored by the James A. Baker III Institute for Public Policy of Rice University and the Council on Foreign Relations, 2001, p.4.

³ John S. Duffield, “Oil And The Iraq War: How The United States Could Have Expected To Benefit, And Might Still,” MERIA Journal, Vol. 9, No. 2, June, 2005

- Intervention” New York: Human Rights Watch, 2004; available from <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/402ba99f4.pdf>
15. Larry Diamond “What Went Wrong in Iraq?” Foreign Affairs; September/October 2004
 16. Graham T. Allison “Conceptual Models and the Cuban Missile Crisis” The American Political Science Review September. 1969
 17. “National Strategy For Victory in Iraq” National Security Council. November 2005; available from
 18. <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/documents/Iraqnationalstrategy11-30-05.pdf>
 19. UN Security Council Resolution 1483, available from <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/368/53/PDF/N0336853.pdf?OpenElement>
 20. Dan Caldwell “Iraq: The Wrong War at the Wrong Time with a Wrong Strategy”; July 2007; available from CIAO <http://www.ciaonet.org/main/casestudy.html>
 21. Andrew Carr “Freedom’s Untidy” – Concepts of Freedom and the Iraq War” University of Canberra; September 2007; available from arts.monash <http://arts.monash.edu.au/psi/news-and-events/apsa/refereed-papers/international-relations/carr.pdf>
 22. UNAMI Situation Report 3-9 Mai, 2004;
 23. “Strategic Energy Policy Challenges for the 21st Century,” Report of an Independent Task Force Sponsored by the James A. Baker III Institute for Public Policy of Rice University and the Council on Foreign Relations, 2001;
 24. John S. Duffield, “Oil And The Iraq War: How The United States Could Have Expected To Benefit, And Might Still,” *MERIA Journal* , Vol. 9, No. 2, June 2005.

Salome Pipia, PhD Student at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

US INTERVENTION IN IRAQ: REASONS AND RESULTS

SUMMARY

The research topic of this article is intervention in Iraq conducted by USA in 2003. Namely, the nature of this intervention and analysis of its causing reasons and results. First part of the Article covers the history of Iraq in order better to represent political and strategic importance of this region, because Iraq as oil-rich country has been the object of interest for western states throughout years. In the second part Author directly touches motives of Iraq Campaign and observes whether solid political and legal ground really existed for US intervention in Iraq. Or this intervention served to satisfy US national interests. The third part of the Article relates to the political analysis of this Humanitarian Intervention which was carried out to set free Iraqi population from dictatorship; pursuant to the research Author discusses what kind of mistakes President Bush Administration made while planning and implementing of this intervention. To sum up, Author reviews in details results of Iraq Campaign for Iraq itself as well as for US and how this case affected whole international system.